

I. Odborova seja.

Prisotni so bili vsi nemški odborniki, izmed štirih slovenskih pa je opravičil svojo odsotnost tovariš Armin Građišnik.

Predsednik, nadučitelj Alojzij Holzer nam je v izborni besedi in pregledno naslikal delo „Bundovega“ vodstva v minulem letu in v zadnjih mesecih. Podrobno poročilo je preložil na popoldansko zborovanje odposlancev. Največ posla je bilo z regulacijo učit. plač, osobito s pripravami na občni shod učiteljstva, ki se je vršil in sijajno obnesel 2. dne februarja. Razen dotičnih vlog na c. kr. dež. šol. svet, dež. odbor, dež. zbor i. dr. se je potezal „Bund“ še za marsikaj. Priporočal je c. kr. dež. šol. svetu, da se uvede na učiteljskih učni predmet „mladinske igre“. Odgovor c. kr. dež. šol. sveta pripozna pomen in veljavo gojitve mladinskih iger, a za uvedbo tega predmeta se ni izrekel, upoštevajoč razne pomisleke z ozirom na obilico važnih ostalih predmetov. Vodstvo je vložilo v obliki pritožbe prošnjo za ukrep, da se ne opremlja razpisov učnih mest z raznimi obljubami in bonifikacijami, ampak da se razpisujejo učna mesta brez vsake pripombe. C. kr. dež. šol. svet je v tej zadevi potrebno ukrenil.

Za zborovanje odposlancev so se pogovorile in določile sledeče točke. 1. Poročilo „Lehrerbundovega“ vodstva; 2. Zahvala štaj. hranilnici za prepustitev velike Štefanijine dvorane dne 2. februarja 1907; 3. Odškodnina članom „Bundovega“ odbora. 4. Nagrada po 50 K tovarišema Monscheinu in Otterju. 5. Priznanje naklonjenosti g. kanonika dr. Anton Grißlja, člana dež. šol. sveta, ki jo je pokazal učiteljem pri odmeritvi starostnih doklad. 6. Knjiga: „Die bildende Kunst der Gegenwart“, ki jo je spisal vseuč. prof. dr. Strzygowski ter jo poklonil učiteljskemu stanu. 7. Odpoved pogodbe z „Beamtenvereinom“. 8. Literarne učiteljice in učiteljice ženskih ročnih del. 9. Katastri učnih oseb. 10. Opremljenje prošenj za učna mesta. 11. Šematizem štajerskih ljudskih šol in učnih oseb. 12. „Bundovo“ stališče napram regulaciji plač. 13. Sklepi zadnje dež. učiteljske skupščine. 14. Ustanove za udeležence vseuč. tečajev v Gradcu. 15. Uradna tajnost za učiteljske zastopnike, oziroma šolske strokovnjake v okr. šol. svetih.

II. Sklepi odposlancev.

V popoldanskem zborovanju se je sklenilo sledeče. 1. Temeljito in obširno poročilo o „Bundovem“ delovanju gre splošno odobravanje. Prispevki v „Bundovo“ blagajnico se morajo plačevati točno in redno, sicer „Bund“ ne more postopati sigurno. 2. Dotična zahvala se sklene enoglasno. 3. Vnanjim članom „Bundovega“ odbora se izplača voznina po III. redu železniške vožnje, do kolodvora 50 h za en km, diet 2 K. Odborniki v Gradcu dobe 2 K diet. Sklep soglasen. 4. Tovarišema Monscheinu in Otterju se dovoli enoglasno po 50 K nagrade za mnogoleten trud na polju stanovskih teženj. 5. Po obširni utemeljitvi predloga se sklene dotična izjava priznanja enoglasno, veljavna le za posamezne slučaje. 6. Knjiga ima aktualno veljavo za odgojo in pouk ter se priporoča brez ugovora. 7. Zavarovalna pogodba z „Beamtenvereinom“ ne dopušča „Lehrerbundovim“ članom prostega gibanja. Da se osigura „Bundov“ obstanek, se sklene po dolgi debati, da se pogodba odpove. Po Otterjevem tudi sprejetem predlogu ostane še poslovanje med „Beamtenvereinom“ in „Bundom“ kakor do sedaj. 8. V zmislu sklepa občnega učit. shoda z dne 2. februarja 1907 se je tudi pri tem zboru sklenilo, da ima „Bundovo“ vodstvo braniti interese učiteljic ženskih ročnih del. Ročna dela je prepuščati učit. žen. roč. del, ne jih nalagati literarnim učiteljicam. 9. O predlogu „Lehrer-

vereina Bruck“, da se uvedejo katastri učnih oseb, ni bilo povoda govoriti in sklepati. 10. Predlog učit. Oskarja Poscha, da imajo že nastavljene učne osebe prošnje za drugo mesto na Štajerskem opremiti le s službeno razpredelnico, ni ugajal. Posamezniku prosilec se ne more prepovedati ali zabraniti, da priloži prošnjam dokumente, ki podpirajo njegovo prošnjo. 11. Šematizem štajerskih ljudskih šol, učnih oseb itd. je potreben. Njegov sestav in njegovo izdajo preskrbi „Lehrerbund“ potom subskripcije. 12. Regulacija plač ne pomiri nikogar. „Lehrerbund“ obžaluje močno, da draginjske doklade ne dobe vse učne osebe. Ravno očetje v mnogoštevilnih obiteljih niso dobili ničesar. Učiteljstvo, združeno v „Lehrerbundu“, vztraja pri svojih zahtevah in bo v primernem času stopilo pred odločilne oblasti in korporacije. Dotična „Verbandova“ resolucija je enoglasno sprejeta. 13. Nekteri za učiteljstvo in šolo važni sklepi zadnje dež. učit. skupščine še niso izvršeni. Vodstvu se naloži, da povpraša na merodajnem mestu. 14. Za udeležence vseuč. izobraževalnih tečajev v Gradcu se dovoli 9 ustanov po 20 K, 6 ustanov za nemške, 3 ustanove za slovenske tečajevce. 15. Uradna tajnost je naložena po zakonu. Malenkostne brbravosti se vsakdo boji — a mož izobraženec je ne pozna. Ako pa me n. pr. tovariš vpraša, je li predložen za kakšno mesto ali ne, sem dolžen odgovoriti resnico. To pa ni oskrunjenje uradne tajnosti.

Po slogi se jačijo in rastejo male reči, v neslogi nas porajajo nevredne skrbi.

Avguštin Požegar, zapisnikar.

Organizacija hrvaških učiteljic.

(Konec.)

Normalni učni načrt za ljudske šole na Hrvaškem in v Slavoniji od leta 1905. določa glede ženskih ročnih del: Pri izboru vzorcev in tehnike, ki služijo za nakit stanovanja in ročnih del, se mora paziti, da se uporablja le to, kar je enostavno, pa vendar lepo in okusno glede oblike in barv, in kar je čisto narodno. Tuje, moderne, narodu neznane tehnike in vzorce uporabljati v šoli je najstrožje prepovedano. — Da se v tem oziru olajša delo učiteljicam, namerava vlada izdati ilustrovano knjigo „Gradja za obučavanje v ženskom ručnom radu“. Da pa bo to delo odgovarjalo svojemu namenu, je pozvala vlada vse učiteljice naj nabirajo domače ženske ročne izdelke, ki so okrašeni z narodnimi motivi in tehnikami, in ki se bodo uporabljali kot vzorci za slike v omenjeni knjigi.

Delo je poverjeno posebnemu odboru, obstoječemu iz načelnice Klotilde Ovetiškeve, ravnateljice ženske strokovne šole v Zagrebu, ene učiteljice, ki jo izbere Udruga, dveh učiteljic ročnih del v samostanu usmiljenk v Zagrebu in umirovljene ravnateljice višje dekliške šole v Ključu, Jelice Belović-Bernardzikovske.

Dne 14. svečna 1906 se je sešel „Klub učiteljic“. Da bo članicam mogoče izdatneje delovati v prosep Udruge ki je takorekoč hčerka Kluba, so sklenile razpustiti Klub in njegovo imetje 1700.45 K so prepustile Udrugi. Ob razpustu pa zopet naglašajo „Klub učiteljic“, da združenje učiteljic ni bilo nikoli separatizem, da so učiteljicam skupne stanovske težnje enako pri srcu kakor njih specialni interesi, ter da hočejo v Udrugi po besedah g. dež. šol. nadzornika Čuvaja s svojimi tovariši „razdijeno koracati, a složno udarati“.

Udruga je izdala dve knjigi za male učence „Iz sunčanih dana“, napisala Milka Pogačič.

Čestilke predsednice M. Pogačičeve pa so izdale o priliki njenega jubileja njene povesti v knjižici „Iz mojega sveta“.

Tretja glavna skupščina je bila mnogobrojno obiskana. Vršila se je o priliki lanske deželne razstave. Prisotnih je bilo do 300 učiteljic.

Odbor konstatira, da je imelo drugoletno nabiranje darov minimalen uspeh. Tudi je morala Udruga opustiti Menso, ker je dobivala premalo opore v učiteljstvu.

Referirala je učiteljica Konrad-Gazdovič o težnjah učiteljic in stavila sledeče resolucije:

- Pri vsaki šoli, kjer je mogoče, naj se osnuje šolski vrt za praktični pouk deklic v gojenju zelenjave in cvetic.
- učiteljice imajo pravico do iste plače kot učitelji.
- Za pouk v ročnem delu naj se ustanove stalne nagrade.
- Na vseh višjih in nižjih dekliških šolah naj se imenujejo stareje in zaslužne učiteljice za voditeljice.
- Pri nameščenju učiteljic naj se ozira na sposobnost in službena leta.
- Pri deželni vladi naj se osnuje mesto učiteljice-referentinje, ki bi zastopala glede šolstva in discipline interese učiteljic.
- Delokrog šolskega upravitelja naj se omeji le na administrativno polje.
- Naj se postavno zavarujejo pogrebni stroški učiteljicam, oziroma njenim najbližjim.
- Na večrazrednicah naj se vsi uradni dopisi rešujejo pri konferencah ali pa vsaj z vednostjo učiteljice.
- Vsaka šola, kjer služi učiteljica, naj bo naročena na „Domače Ognjišče“.

k) § 152. šolskega zakona naj se odpravi (celibat učiteljic). Glede teh resolucij je odbor pooblaščen, da stori potrebne korake pri vladi.

Učiteljica Zdenka Smrekar je čitala zanimivo razpravo „Praznoverje in stališče šole proti njemu“.

Učiteljica Hermina Berkič je predavala „O duševnih abnormalnostih šolskih otrok“.

V novembru 1906 je vložila „Udruga učiteljic“ prošnjo na hrvaški sabor, da se naj povišajo učiteljstvu plače sploh, a zavoljo pravice, potrebe, ugleda, sloge ter napredka narodovega naj velja tu edino pravo načelo „enaka plača za enako delo“.

V poslednjem času se objavljajo v raznih listih članki, polni nedostojnih napadov na hrvaške učiteljice. Povod tem člankom je obljubljeno povišanje učiteljskih plač. Nevoščljivost je razgrela nekatere hrvaške učitelje, da mečejo s polnimi rokami blato na svoje tovarišice, ne misleč, da s tem blatijo tudi sebe. Nekateri razsodnejši učitelji opozarjajo tovariše na krivičnost in nevarnost teh napadov. Tako piše nekdo v učiteljskem listu „Preporod“ glede učiteljskih plač: „Učiteljske plače so sploh tako majhne, da ne more biti govora o tem, da bi učiteljice ostale pri 800 K. Ne plača se učiteljica niti njena družina, nego to, kar ona zastopa. Ali dela n. pr. nadbiskup toliko, da ravno zasluži svoje dohodke? Mislimo, da se tu plača to, kar on zastopa. Tudi učiteljica zastopa vzvišeno idejo kakor učitelj in zato se mora plačati kakor učitelj.“

Hrvaške učiteljice, organizirane v Udrugi, hočejo neumorno delovati za svoje pravice; ne boje se tudi boja, za katerega posledice so odgovorni oni, ki so ga začeli.

Slovenke, jim kot sotrpinke želimo najboljših uspehov.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Dne 11. majnika t. l. je umrl tovariš Anton Žager, nadučitelj v Pletrovčah pri Celju. Ker je bil član našega društva in je vse zneske redno vplačal, sem odposlal gospo vdovi znesek 432 K. Članom razposljem

tekem tedna položnice s prošnjo, da takoj na listku označeni znesek vplačajo. Pri 18 članih bom primoran označiti tudi zastanke, katere je obenem poravnati, ker poznejši izgovori niso merodajni, posledice netočnega plačila so lahko prav neprijetne.

Ig, 21. majnika 1907.

Franc Ks. Trošt.

Kranjsko.

Logaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 16. maja na Uncu. Tajnik M. Kobaj je poročal:

Odbor učit. društva logaškega okraja je imel tri odboro ve seje po zadnjem obnem zboru ter dve društveni zborovanji z današnjim vred. Jeseni je predaval gosp. profesor Suher v Logatcu o risanju po naravi, za danes je pa povabil odbor gosp. ravnatelja Gust. Pirca, da nam govori kot strokovnjak o stiku šole s kmetijstvom.*) Marsikomu izmed tovarišev se bo zdela ta izpremembra pri učiteljskem društvu čudna, ker dosedaj nismo bili vajeni temu. Duh časa zahteva tako izpremembo in mi učitelji, ako bi ne razumeli tega duha, ne bi bili vredni častnega imena odgojiteljev. Do sedaj so vladali nad narodi privilegiranci, ki se niso ozirali na mnenje, želje in zahteve nižjih slojev narodne mase, prezirali so jo, ovirali v napredku in omiki. Naš kruti birokratizem je podpiral to kasto in mi smo se dosedaj zibali z njimi, ker drugače skoro delati nismo smeli — ker nad našimi glavami je visel Damoklejev meč! Ta meč je danes strt in vržen med staro šaro. Kasta privilegirancev je padla, s tem je uklonjen jako globoko tudi birokratizem, danes ima besedo tista od pamtiveka prezrta in zaničevana masa — nižji sloji naroda.

Duh časa torej zahteva, da se tudi mi tesno združimo s to narodno maso, ki ima odslej odločilno moč v rokah. Z duhom časa se mora ravnati tudi učiteljstvo po šolah, med narodom in v svojih društvih. Odslej se ne bomo več razgovarjali sami med seboj o naših stanovskih zadevah, kakor bi bilo to nekaj skrivnega, česar ne bi smeli nihče slišati in vedeti. Mi moramo stopiti med narod, da sliši naše stremljenje in želje po napredku na vsi črti narodne prosvete, da opazuje naše delo, težave in ovire, ki jih imamo pri svojem trudapolnem delu. Naš narod sam naj bo navzoč pri naših društvenih zborovanjih, da z njim složno v edinstvu in sporazumljenju delujemo. Ako bo naš narod spoznal naš trud, delo, dobro voljo in vnemo za poklic, nas bo tudi podpiral pri tem plemenitem delu. Potem bo zaman vpitje da je današnja šola prokletstvo za naš narod, zaman obrekovanje, da delujemo proti ljudstvu, zaman ščuvanje, da smo brezverci, ki hočemo vreči Boga iz šole.

Če hočemo pa mi hoditi z narodom, ga moramo tudi poznati. Ni zadosti, da ga poznamo, marveč moramo med narodom tudi delovati ne samo v šoli, marveč vedno, kadar nanese prilika. Mi živimo med kmetovalci — in kmetijstvo je silno obsežna znanost, ki ima več panog, zato je nam učiteljem na kmetih nujno potrebno, da napredujemo z duhom časa tudi v znanosti iz kmetijstva. Tudi kmet mora napredovati, če hoče živeti stanu primerno, kar se žalibog danes ne godi. Mar nismo mi učitelji tisti faktor, ki lahko v marsičem pomagamo našemu propadajočemu kmetijstvu? Ali si ne pridobimo mi s tem lahko mnogo zaslug, hvaležnosti, ugleda in spoštovanja? Da nam bo mogoče to storiti, smo povabili strokovnjaka iz kmetijstva k našemu društvenemu zborovanju in z njim so nam tudi prav iz srea dobrodošli naši gosti.

Odslej se bodo vršila naša društvena zborovanja vedno drugod, zato mora danes obeni zbor skleniti, kje se bo vršilo prihodnje društveno zborovanje. Ker so pa s takšnimi zborovanji zvezani tudi stroški, se nadejamo, da bo vbodoče vladala večja živahnost med nami. Mnogo učiteljev je bilo do sedaj za društvo brez zanimanja. Le s težavo so nekateri plačali udnino 3 K, prav veliko jih je tudi popolnoma izostalo. Odslej bo ud našega društva le tisti, ki plača letno udnino. V našem okraju imamo tudi v Idriji srednjo šolo in srednješolske profesorje, ki imajo z nami isto stremljenje — izobrazbo našega naroda. Združili smo se na literarnem polju pri „Šolski Matici“, lepo bi bilo, da bi se združili tudi pri društvi. Po zgledu čeških srednješolskih profesorjev, ki imajo tesno združitev z ljudskimi učitelji, vabimo

*) O tem predavanju prihodnjič!